

УДК 656.072

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВНУТРІШНЬООБЛАСНИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УМОВАХ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОЇ КОНЦЕПЦІЇ**

Васильєв М.К., аспірант

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Розв'язання проблеми забезпечення збалансованого розвитку пасажирського автомобільного транспорту внутрішньообласного сполучення (ПАТВС) як визначального елемента сталого функціонування виробничої і соціальної сфер регіонів України має велике значення [1]. Внутрішньо обласні пасажирські перевезення, поряд з іншими інфраструктурними галузями є важливим інструментом досягнення соціальних, економічних та інших цілей, забезпечуючи підвищення якості життя людей. Аналіз діючої системи управління транспортним комплексом дає підстави стверджувати про наявність значних резервів щодо її удосконалення. Ця система перебуває у стадії реорганізації і не відповідає сучасним вимогам управління багатокомпонентними інфраструктурними об'єктами, що є складовими соціально-економічної інфраструктури регіону. Чинники, які визначають попит на послуги громадського пасажирського транспорту, структуру переміщень населення у внутрішньообласному сполученні й економічні наслідки зміни цієї структури, на сьогодні досліджені недостатньо. Відсутні кількісні оцінки впливу керуючих чинників на результати функціонування пасажирської транспортної системи внутрішньообласного сполучення, що ускладнює ефективне управління в цій галузі.

Нині існує складність в оцінюванні ефективності функціонування пасажирської транспортної системи внутрішньообласного сполучення викликана тим що немає єдності розуміння та визначення критерію її ефективності. Не налагоджений систематичний збір інформації про пасажирські потоки, необхідний для планування та оптимізації маршрутів не дає у повній змозі збирати та обробляти інформацію щодо планування маршрутів та контролю за їх функціонуванням. Дотепер під критерієм ефективності функціонування системи розуміють її вартісні показники, однак, для пасажирського громадського транспорту потрібні інші показники, зокрема, співвідношення витрат і результатів, оскільки ефективність його функціонування має чітко виражений соціальний характер і не є однозначною. Показники ефективності повинні бути орієнтовані на розв'язання ширшого кола соціально-економічних задач, і відображаючи мету транспортного обслуговування, формувати узагальнений критерій ефективності [2]. У визначенні актуальності проблеми повинні враховуватися суперечливі вимоги, які ставляться до системи з позиції пасажирів та транспортного підприємства. За цих умов актуальним є розроблення рекомендацій для того, щоб пасажирська транспортна система внутрішньообласного сполучення працювала із забезпеченням високого рівня комфорту пасажирів за умови виваженої тарифної та цінової політики.

Внутрішньообласна пасажирська транспортна система (ВПТС) є потужним споживачем всіх видів ресурсів (енергетичних, територіальних, економічних та ін.). Важливою складовою забезпечення результативності є підвищення її ресурсної ефективності. Проблема раціонального використання ресурсів для забезпечення функцій пасажирського транспорту є глибокою, важкою, та має загальносвітовий масштаб. Значним викликом сьогодення для вчених-транспортників стала задача пошуку механізмів забезпечення ефективного функціонування пасажирського транспорту в умовах обмежених ресурсних можливостей транспортних підприємств [3]. Вирішення завдань ефективного використання виробничих ресурсів різних видів транспорту повинне розглядатися в контексті комплексної програми раціонального розподілу пасажиропотоків між індивідуальними автомобілями та громадським. Важливим елементом створення ефективної ВПТС є забезпечення високого рівня внутрішньої взаємодії її структурних елементів [4]. На жаль сьогодні різні види ВПТС у більшості випадків працюють незалежно один від одного,

відсутня або нерозвинена технічна, технологічна, організаційна та правова форми взаємодії. Ця проблема обумовлена, в першу чергу, відсутністю єдиної структури управління, яка повинна охоплювати всіх суб'єктів транспортного ринку та надавати можливість реалізації принципів їх кооперації. Впровадження нових технологій транспортного обслуговування населення потребує синхронної зміни нормативно-правової бази. Такі вимоги ґрунтуються на необхідності створення умов для реалізації принципів інтермодальних та мультимодальних технологій перевезень пасажирів. Актуальними завданнями у цьому напрямку є розробка договорів на перевезення, визначення прав, обов'язків та відповідальності сторін за надання неякісних послуг, крім того окремим питанням є розподіл доходів між підприємствами при запровадженні «єдиного квитка». Складовою ефективного функціонування ВПТС є забезпечення необхідних ресурсних умов реалізації технологічних процесів та їх організованості. Важливим джерелом організованості транспорту є його інтерактивний моніторинг, який може бути забезпечений використанням засобів телематики та спрямований на підвищення інформаційного розвитку транспортної інфраструктури.

Осмислення проблемних аспектів та встановлення ролі пасажирського автомобільного транспорту внутрішньообласного сполучення в їх вирішенні, дозволило сформулювати стратегічні напрями його удосконалення:

- інтеграція ПАТВС у функціональну структуру транспортної інфраструктури регіону, як базового елемента забезпечення транспортної мобільності населення;
- розробка раціональних транспортно-технологічних схем організації транспортної системи регіону на основі маршрутної мережі ПАТВС;
- вибір методів оцінювання ефективності функціонування системи транспортного обслуговування населення регіону;
- удосконалення взаємодії суб'єктів маршрутного потоку в межах спільних об'єктів інфраструктури;
- раціоналізація розподілу виробничих ресурсів транспортних підприємств між маршрутами ПАТВС;
- впровадження раціональних форм обслуговування маршрутів регіону;
- покращення рівня інформаційного забезпечення учасників транспортного процесу.

Важливим напрямком удосконалення ВПТС є впровадження ресурсозберігаючих принципів організації. Ефективність управління ВПТС на пряму залежить від співвідношення між результатами та витратами ресурсів. Слід відмітити, що всебічне представлення ресурсів ВПТС не достатньо обґрунтоване. Огляд підходів показав, що як правило, під ресурсами розуміється внутрішні можливості транспортних підприємств або відокремлені елементи інфраструктури. Таке представлення ресурсів обмежує можливості системного представлення ефективності міського транспорту та вимагає їх розподілу за всіма рівнями використання. Актуальні потреби у вирішенні проблем ВПТС дозволили сформулювати загальну стратегію її відповідності сталому розвитку. Тому вирішення завдання організації внутрішньообласних пасажирських перевезень в умовах реалізації принципів ресурсозберігаючої концепції розвитку є актуальною проблемою для транспортної системи.

Література:

1. Кристопчук М.Є., Лобашов О.О. Приміські пасажирські перевезення. *Харків: НТМТ*. 2012. 223 с.
2. Вдовиченко В.О. Формування сервісно-ресурсних умов сталості міського громадського пасажирського транспорту. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2016. №6/2(32). С. 47-52.
3. Вдовиченко В.О. Оцінка ресурсних можливостей міського пасажирського транспорту. *Транспортні системи та технології перевезень*. 2014. №8. С. 35-39.
4. Vdovychenko V., Driuk O., Samchuk G. Method of traffic optimization of urban passenger transport at transfer nodes. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2017. №3/3(87). Р. 47-53.